

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2021. január 14.*

„Előzetes döntéshozatal – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 17. cikke – A tulajdonhoz való jog – Az Alapjogi Charta 47. cikke – Hatékony jogorvoslathoz való jog – 2005/212/IB kerethatározat – A bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzása – 2014/42/EU irányelv – A bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztása és elkobzása – A csempészet bűncselekményének elkövetéséhez használt dolognak az állam javára való elkobzását előíró nemzeti szabályozás – Jóhiszemű harmadik személy tulajdonában álló dolog”

A C-393/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Apelativen sad – Plovdiv (plovdivi fellebbviteli bíróság, Bulgária) a Bírósághoz 2019. május 21-én érkezett, 2019. május 16-i határozatával terjesztett elő az

OM

ellen folytatott,

az **Okrazhna prokuratura – Haskovo,**

az **Apelativna prokuratura – Plovdiv**

részvételével folyamatban lévő büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (előadó) és N. Jääskinen bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Okrazhna prokuratura – Haskovo képviseletében V. Radeva-Rancheva, meghatalmazotti minőségben,
- az Apelativna prokuratura – Plovdiv képviseletében I. Perpelov, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: bolgár.

- a görög kormány képviselőjében M. Tassopoulou, S. Charitaki és A. Magrippi, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében Y. Marinova és R. Troosters, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2020. június 25-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 17. cikke (1) bekezdésének és 47. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet OM minősített csempészet miatti elítélését követően az ellene azon – jóhiszemű harmadik személy tulajdonában álló – dolog elkobzása tárgyában folyamatban lévő büntetőeljárás keretében terjesztették elő, amelyet az említett bűncselekmény elkövetéséhez használt.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2005/212/IB kerethatározat

- 3 A bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/212/IB tanácsi kerethatározat (HL 2005. L 68., 49. o.) (3) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„A bécsi cselekvési terv (50) bekezdésének b) pontjával összhangban az Amszterdami Szerződés hatálybalépését követő öt éven belül a bűncselekményekből származó jövedelmek lefoglalására és elkobzására vonatkozó nemzeti rendelkezéseket fejleszteni és szükség esetén közelíteni kell, figyelembe véve a jóhiszemű harmadik felek jogait.”

- 4 E kerethatározat „Fogalommeghatározások” című 1. cikkének harmadik és negyedik francia bekezdése szerint:

„E kerethatározat alkalmazásában:

[...]

- »elkövetési eszközök« bármilyen vagyontárgy, amit bűncselekmény vagy bűncselekmények elkövetéséhez bármely módon, részben vagy egészben használtak vagy használni szándékoztak,
- »elkobzás« bűncselekménnyel vagy bűncselekményekkel kapcsolatos eljárás eredményeképpen bíróság által hozott szankció vagy intézkedés, amely végleges tulajdonvesztést eredményez”.

5 Az említett kerethatározat „Elkobzás” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok megteszik a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy képesek legyenek – akár egészben akár részben – az egy évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények elkövetési eszközeinek, illetőleg a bűncselekményekből származó jövedelmeknek, vagy az ilyen jövedelmekkel megegyező értékű vagyonnak az elkobzására.

(2) Az adóügyi bűncselekmények vonatkozásában a tagállamok a büntetőeljárástól eltérő más eljárásokat is alkalmazhatnak annak érdekében, hogy az elkövetőt megfosszák a bűncselekményből származó jövedelmektől.”

6 Ugyanezen kerethatározat „Jogorvoslat” címet viselő 4. cikke értelmében:

„A tagállamok megteszik az annak biztosításához szükséges lépéseket, hogy a 2. és 3. cikk hatálya alá tartozó intézkedések által érintett érdekelt felek jogaik megőrzése érdekében hatékony jogorvoslati lehetőségekkel rendelkezzenek.”

A 2014/42/EU irányelv

7 A bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló, 2014. április 3-i 2014/42/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 127., 39. o.; helyesbítés: HL 2014. L 138., 114. o.) (9), (33) és (41) preambulumbekzdése kimondja:

„(9) Ezen irányelv célja a [a pénzmosásról, valamint a bűncselekményhez felhasznált eszközök és az abból származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, befagyasztásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról szóló, 2001. június 26-i 2001/500/IB tanácsi kerethatározat (HL 2001. L 182., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 158. o.)] és a 2005/212/IB kerethatározat rendelkezéseinek módosítása és kiterjesztése. Azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ezen irányelv kötelező, részben fel kell váltani az említett kerethatározatokat.

[...]

(33) Ezen irányelv lényegesen érinti a személyek jogait, nem csupán a gyanúsítottakét vagy vádlottakét, hanem a büntetőeljárás alá nem vont harmadik felekét is. Ezért különleges biztosítékokat és jogorvoslatokat kell előírni annak érdekében, hogy ezen irányelv végrehajtása során garantálni lehessen e személyek alapvető jogainak védelmét. Ez magában foglalja azon harmadik felek meghallgatáshoz való jogát is, akik azt állítják, hogy az érintett vagyon tulajdonosai, vagy hogy egyéb vagyoni jogokkal (»dologi jogok«, »*ius in re*«), így például haszonélvezeti joggal rendelkeznek. A befagyasztást elrendelő határozatot végrehajtását követően a lehető leghamarabb közölni kell az érintett személlyel. Mindazonáltal az illetékes hatóságok a nyomozás érdekében elhalaszthatják az ilyen határozatoknak az érintett személlyel való közlését.

[...]

(41) Mivel ezen irányelv célját, nevezetesen a büntetőügyekben elrendelt vagyonekobzás megkönnyítését a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban e cél jobban megvalósítható, az Unió intézkedéseket hozhat az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ez az irányelv nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket.

8 Ezen irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke az alábbiakat írja elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

3. »elkövetési eszközök«: bármilyen vagyontárgy, amelyet bűncselekmény vagy bűncselekmények elkövetéséhez bármely módon, részben vagy egészben használtak vagy használni szándékoztak;
4. »elkobzás«: valamely bűncselekménnyel kapcsolatban bíróság által elrendelt végleges tulajdonvesztés;

[...]”

9 Az említett irányelv „Hatály” című 3. cikke ekképp rendelkezik:

„Ez az irányelv a következők hatálya alá tartozó bűncselekményekre alkalmazandó:

- a) Egyezmény az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján, az Európai Közösségek tisztviselőit és az Európai Unió tagállamainak tisztviselőit érintő korrupció elleni küzdelemről [...];
- b) a Tanács 2000. május 29-i 2000/383/IB kerethatározata az euro bevezetésével kapcsolatos pénzhamisítás elleni, büntetőjogi és egyéb szankciókkal megvalósuló védelem megerősítéséről [(HL 2000. L 140., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 187. o.)];
- c) a Tanács 2001. május 28-i 2001/413/IB kerethatározata a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről [(HL 2001. L 149., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 123. o.)];
- d) a Tanács 2001/500/IB kerethatározata (2001. június 26.) a pénzmosásról, valamint a bűncselekményhez felhasznált eszközök és az abból származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, befagyasztásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról (HL L 182., 2001.7.5., 1. o.);
- e) a Tanács 2002. június 13-i 2002/475/IB kerethatározata a terrorizmus elleni küzdelemről [(HL 2002. L 164., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 18. o.)];
- f) a Tanács 2003. július 22-i 2003/568/IB kerethatározata a magánszektorban tapasztalható korrupció elleni küzdelemről [(HL 2003. L 192., 54. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 182. o.)];
- g) a Tanács 2004. október 25-i 2004/757/IB kerethatározata a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról [(HL 2004. L 335., 8. o.)];
- h) a Tanács 2008. október 24-i 2008/841/IB kerethatározata a szervezett bűnözés elleni küzdelemről [(HL 2008. L 300., 42. o.)];
- i) az Európai Parlament és a Tanács 2011. április 5-i 2011/36/EU irányelve az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról [(HL 2011. L 101., 1. o.)];

- j) az Európai Parlament és a Tanács 2011. december 13-i 2011/93/EU irányelve a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról [(HL 2011. L 335., 1. o.)];
- k) az Európai Parlament és a Tanács 2013. augusztus 12-i 2013/40/EU irányelve az információs rendszerek elleni támadásokról és a 2005/222/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról [(HL 2013. L 218., 8. o.)];

valamint egyéb olyan jogi eszközök, amelyek kifejezetten előírják, hogy ezt az irányelvet kell alkalmazni az azokban harmonizált bűncselekményekre.”

- 10 A 2014/42 irányelv „Átültetés” című 12. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2016. október 4-ig megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul megküldik a Bizottság számára.”

- 11 Ezen irányelv „A 98/699/IB együttes fellépésnek, valamint a 2001/500/IB és a 2005/212/IB kerethatározat egyes rendelkezéseinek felváltása” című 14. cikke kimondja:

„(1) Ezen irányelv felváltja a [Tanács által az Európai Uniót létrehozó szerződés K.3. cikke alapján elfogadott, a pénzmosásról, az elkövetéshez használt eszközök, valamint a bűncselekményekből származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, zárolásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról szóló, 1998. december 3-i] 98/699/IB együttes fellépést [(HL 1998. L 333., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 97. o.)], a 2001/500/IB kerethatározat 1. cikkének a) pontját, valamint 3. és 4. cikkét, továbbá a 2005/212/IB kerethatározat 1. cikkének első négy francia bekezdését és 3. cikkét azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ezen irányelv kötelező, az e kerethatározatoknak a nemzeti jogba történő átültetésére vonatkozó határidővel kapcsolatos tagállami kötelezettségek sérelme nélkül.

(2) Azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ezen irányelv kötelező, az (1) bekezdésben említett 98/699/IB együttes fellépésre, valamint a 2001/500/IB és a 2005/212/IB kerethatározat rendelkezéseire való hivatkozásokat az ezen irányelvre való hivatkozásként kell értelmezni.”

A bolgár jog

- 12 A Nakazatelen kodeks (bolgár büntető törvénykönyv, a továbbiakban: NK) 37. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Büntetések:

[...]

3. a meglévő vagyontárgyak elkobzása;

[...]”

- 13 Az NK 242. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy a minősített csempészet három évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel és 20 000 levától (BGN) 100 000 BGN-ig (hozzávetőleg 10 226–51 130 euró) terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

14 A NK 242. cikkének (7) és (8) bekezdése előírja:

„(7) [...] El kell kobozni az állam javára a csempészet tárgyát, tekintet nélkül arra, hogy ki a tulajdonosa; ha e tárgy már nem létezik, vagy azt átruházták, akkor az értékének megfelelő összeget kell meghatározni a belföldi kiskereskedelmi árak alapján.

(8) [...] El kell kobozni az állam javára a csempészet tárgyát képező áruk fuvarozására vagy szállítására szolgáló fuvar- vagy szállítóeszközt, még ha az nem az elkövető tulajdonát képezi is, kivéve, ha az értéke egyértelműen nem áll arányban a bűncselekmény súlyával.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 15 Az alapügy tényállásának megvalósulása idején a Törökországban letelepedett fuvarozó társaság által gépjárművezetőként alkalmazott OM nemzetközi fuvarozást végzett az e társaság tulajdonában álló vontatóval és félpótkocsival.
- 16 OM 2018. június 11-én, Isztanbul (Törökország) és Delmenhorst (Németország) közötti fuvarozásra készülve, ismeretlen személy kérésére vállalta, hogy díjazás ellenében jogellenesen Németországba juttat 2940 darab antik pénzérmet.
- 17 2018. június 12-én, miután OM átlépte a Törökország és Bulgária közötti határt, vámellenőrzés alá vonták, amelyek során felfedezték a vontatóba rejtett pénzérmeiket.
- 18 A pénzérmeiket – amelyek értéke a régészeti és numizmatikai szakértői vélemény szerint 73 500 BGN (hozzávetőleg 37 600 euró) –, a vontatót, a félpótkocsit, valamint a vontató indítókulcsát és forgalmi engedélyét bizonyítékként lefoglalták.
- 19 A nyomozás során OM török munkáltatójának igazgatója a közúti vontató és a félpótkocsi kiadását kérte, arra hivatkozva, hogy az említett társaság semmilyen kapcsolatban nem állt a bűncselekménnyel, és hogy e dolgok kiadása nem akadályozza a nyomozást. E kérelmet a nyomozással megbízott ügyész azzal az indokkal utasította el, hogy a tárgyi bizonyítékokat a bolgár jognak megfelelően a büntetőeljárás befejezéséig le kell foglalni, és hogy a kiadás akadályozná a nyomozást. Az igazgató megtámadta az elutasító határozatot az Okrazhen sad Haskovo (haszkovói regionális bíróság, Bulgária) előtt, amely 2018. október 19-i végzésével, amely ellen nincs helye jogorvoslatnak, helybenhagyta azt.
- 20 Az Okrazhen sad Haskovo (haszkovói regionális bíróság) 2019. március 22-i ítéletével minősített csempészet miatt három év szabadságvesztés-büntetésre és 20 000 BGN (hozzávetőleg 10 200 euró) pénzbüntetésre ítélte OM-et. A pénzérmeiket és a vontatót e bíróság az NK 242. cikkének (7) bekezdése, illetve 242. cikkének (8) bekezdése alapján az állam javára elkobozta. A bűncselekmény elkövetésével összefüggésben nem álló félpótkocsit pedig kiadta OM munkáltatójának.
- 21 OM fellebbezéssel élt az Apelativen sad – Plovdiv (plovdivi fellebbviteli bíróság, Bulgária) előtt ezen ítéletnek a vontató elkobzását elrendelő része ellen, arra hivatkozva, hogy ez az elkobzás ellentétes többek között az EUM-Szerződés és a Charta rendelkezéseivel.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy a csempészet tárgyának fuvarozására használt járműnek az NK 242. cikkének (8) bekezdésében előírt, az állam javára történő elkobzása a csempészet bűncselekményének elkövetése miatti kötelező elkobzás, azonban – az elkövető vagyonának az NK 37. cikke (1) bekezdésének 3. pontja szerinti elkobzásával ellentétben – nem minősül büntetésnek.

- 23 Mindemellett e bíróságnak kétségei vannak az NK 242. cikke (8) bekezdésének – amelyet a Bolgár Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozását, 2007. január 1-jét megelőzően fogadtak el – az uniós jogi rendelkezésekkel, különösen a Charta 17. cikkének (1) bekezdésével és 47. cikkével való összeegyeztethetőségét illetően.
- 24 Közelebbről, az említett bíróság úgy véli, hogy az e rendelkezésben említett elkobzás, ideértve azt az esetet is, amikor a csempészet tárgyának szállítására szolgáló közlekedési eszköz nem a bűncselekmény elkövetőjének tulajdonát képezi, egyenlőtlenséghez vezethet a bűncselekmény elkövetésében részt nem vevő és ahhoz semmilyen módon nem kapcsolódó harmadik személy tulajdonos érdeke és az állam ahhoz fűződő érdeke között, hogy e dolgot elkobozhassa azzal az indokkal, hogy azt a bűncselekmény elkövetéséhez használták.
- 25 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság az Emberi Jogok Európai Bíróságának 2015. október 13-i *Ünsped Paket Servisi SaN. V^e TiC. A. Ş. kontra Bulgária* ítéletére (CE:ECHR:2015:1013JUD000350308) hivatkozik, amely ítélet megállapította, hogy egy Törökországban letelepedett társaság tulajdonában álló tehergépkocsi NK 242. cikkének (8) bekezdése alapján történő elkobzása ellentétes az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény 1. jegyzőkönyvének 1. cikkével, amelynek tartalma megegyezik a Charta 17. cikke (1) bekezdésének tartalmával. E bíróság ugyanis rámutatott arra, hogy a tehergépkocsi tulajdonosát megfosztották az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréstől, mivel a nemzeti eljárásjog nem tette lehetővé számára, hogy kifejtse álláspontját, és így nem lett volna biztosított az összes érdek közötti egyensúly.
- 26 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a 2014/42 irányelv (33) preambulumbekzdése szerint, tekintettel arra, hogy ez az irányelv lényegesen érinti a személyek jogait, nem csupán a gyanúsítottakét vagy vádlottakét, hanem a büntetőeljárás alá nem vont harmadik személyekét is, különleges biztosítékokat kell előírni és jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani annak érdekében, hogy ezen irányelv végrehajtása során garantálni lehessen e személyek alapvető jogainak védelmét; ez magában foglalja azon harmadik személyek meghallgatáshoz való jogát is, akik azt állítják, hogy ők az érintett dolgok tulajdonosai.
- 27 E körülmények között az Apelativen sad – Plovdiv (plovdivi fellebbviteli bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [Charta] 17. cikkének (1) bekezdését, hogy a közérdek és a tulajdonhoz való jog védelmének követelménye közötti megfelelő egyensúly felborítása miatt tiltott [az NK] 242. cikkének (8) bekezdése szerintihez hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely szerint el kell kobozni az állam javára a minősített csempészes elkövetéséhez használt, olyan harmadik fél tulajdonát képező fuvarszkózt, akinek nem volt tudomása, és nem kellett, hogy tudomása legyen, illetve nem lehetett tudomása arról, hogy alkalmazottja bűncselekményt követ el?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [Charta] 47. cikkét, hogy tiltott az NK 242. cikkének (8) bekezdése szerintihez hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a cselekményt elkövető személytől eltérő személy tulajdonát képező fuvarszkóz elkobozható anélkül, hogy a tulajdonos közvetlenül igénybe vehetné az igazságszolgáltatást álláspontjának ismertetése céljából?”

A Bíróság hatásköréről

- 28 Az Apelativna prokuratura – Plovdiv (plovdivi fellebbviteli ügyészség, Bulgária) és a görög kormány azt állítja, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására, mivel az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás kívül esik az uniós jog hatályán. Többek között azt állítják, hogy a nemzeti bíróság nem hivatkozik egyetlen olyan uniós jogi rendelkezésre sem, amely lehetővé tenné az alapeljárás és az uniós jog közötti elégséges kapcsolat megállapítását.

- 29 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések csak a Charta rendelkezéseit említik kifejezetten, nevezetesen a tulajdonhoz való jogra vonatkozó 17. cikket, valamint a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó 47. cikket.
- 30 Emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamok eljárását illetően a Charta alkalmazási körét a Charta 51. cikkének (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre (2015. október 6-i Delvigne ítélet, C-650/13, EU:C:2015:648, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 31 A Charta 51. cikkének (1) bekezdése megerősíti a Bíróság azon állandó ítélkezési gyakorlatát, amely szerint az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell, az ilyen tényállásokon kívül azonban nem (2015. október 6-i Delvigne ítélet, C-650/13, EU:C:2015:648, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 32 Ezért, ha valamely jogi helyzet nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe, akkor a vizsgálatára a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel, a Charta esetleg hivatkozott rendelkezései pedig önmagukban nem alapozhatják meg e hatáskört (2015. október 6-i Delvigne ítélet, C-650/13, EU:C:2015:648, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 33 Következésképpen meg kell határozni, hogy az uniós jog hatálya alá tartozik-e az alapügyben szereplőhöz hasonló azon helyzet, amelyben a harmadik személy vagyontárgyát az érintett tagállam javára azzal az indokkal kobozták el, hogy azt bűncselekmény keretében használták fel.
- 34 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a 2014/42 irányelvre hivatkozik, amely kötelezettségeket ír elő a tagállamok számára annak érdekében, hogy – amint azt az irányelv (41) preambulumbekkezdése pontosítja – megkönnyítsék a büntetőügyekkel kapcsolatos vagyon elkobzását.
- 35 Mindazonáltal az alapügyben szóban forgó csempészet bűncselekménye nem szerepel azon bűncselekmények között, amelyekre ezen irányelv a 3. cikke alapján alkalmazandó, így az alapügyben szóban forgó nemzeti eljárás tárgya nem tartozik az említett irányelv tárgyi hatálya alá.
- 36 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a 2014/42 irányelv részben felváltotta a 2005/212 kerethatározatot, amely ezen irányelvhez hasonlóan a bűncselekményből származó eszközök és jövedelmek elkobzására vonatkozik. Az említett irányelv (9) preambulumbekkezdésének megfelelően ugyanis az irányelv célja többek között e kerethatározat rendelkezéseinek módosítása és kiterjesztése.
- 37 Pontosabban, a 2014/42 irányelv 14. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy ezen irányelv azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ezen irányelv kötelező, kizárólag a 2005/212 kerethatározat 1. cikkének első négy francia bekezdését, valamint e kerethatározat 3. cikkét váltotta fel, aminek következtében e kerethatározat 2., 4. és 5. cikke hatályban maradt ezen irányelv elfogadását követően (lásd ebben az értelemben: 2020. március 19-i „Agro In 2001” ítélet, C-234/18, EU:C:2020:221, 48. pont).
- 38 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdése a 2014/42 irányelv szövegénél általánosabb megfogalmazással akként rendelkezik, hogy a „tagállamok megteszik a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy képesek legyenek – akár egészben, akár részben – az egy évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények elkövetési eszközeinek, illetőleg a bűncselekményekből származó jövedelmeknek, vagy az ilyen jövedelmekkel megegyező értékű vagyonnak az elkobzására”.

- 39 A jelen ügyben az alapügyben szóban forgó, minősített csempészet bűncselekménye három évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, amelyhez az NK 242. cikke (8) bekezdésének megfelelően hozzáadódik a csempészet tárgyát képező áru szállítására használt szállítóeszköz elkobzásának lehetősége.
- 40 Ebből következik, hogy a 2005/212 kerethatározat rendelkezései szükségszerűen azon uniós jogi tényezők közé tartoznak, amelyeket az alapeljárás tárgyára és a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkra tekintettel a Bíróságnak figyelembe kell vennie annak érdekében, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson. Így az alapügyben fennálló jogi helyzet az uniós jog és különösen e kerethatározat tárgyi hatálya alá tartozik.
- 41 Továbbá e kerethatározat 2. és 4. cikke a „bűncselekmények elkövetési eszközeinek, illetőleg a bűncselekményekből származó jövedelmeknek, vagy az ilyen jövedelmekkel megegyező értékű vagyonnak az elkobzására”, illetve az elkobzási intézkedés által érintett személyek részére biztosítandó jogorvoslatokra vonatkozó szabályokat állapít meg. Ebből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a kérdéseivel, amelyek a jóhiszemű harmadik személy tulajdonát képező dolgok elkobzásának jogszerűségére, valamint az elkobzási intézkedéssel érintett harmadik személy rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségekkel kapcsolatosak, valójában a 2005/212 kerethatározat e rendelkezéseinek a Charta 17. és 47. cikkének fényében történő értelmezését kívánja.
- 42 Következésképpen a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az előzetes döntéshozatal iránti kérelem megválaszolására.

Az első kérdésről

- 43 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdését a Charta 17. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a minősített csempészet elkövetéséhez használt eszköz elkobzását, amennyiben az jóhiszemű harmadik személy tulajdonában áll.
- 44 E tekintetben mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy az „elkobzás” fogalmát a 2005/212 kerethatározat 1. cikkének negyedik francia bekezdése határozza meg.
- 45 Amint az a jelen ítélet 37. pontjából kitűnik, ezen 1. cikk negyedik francia bekezdését felváltotta a 2014/42 irányelv azon tagállamok tekintetében, amelyekre ezen irányelv kötelező.
- 46 Minthogy az alapügy tényállása későbbi a 2014/42 irányelv átültetésének határidejénél – amely ezen irányelv 12. cikke (1) bekezdésének megfelelően 2016. október 4-én járt le –, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló ügyben az „elkobzás” fogalmának meghatározása céljából a 2014/42 irányelvet kell figyelembe venni.
- 47 Ezen irányelv 2. cikkének 4. pontja szerint az elkobzás „valamely bűncselekménnyel kapcsolatban bíróság által elrendelt végleges tulajdonvesztés”.
- 48 E rendelkezés szövegéből következik, hogy ebben az összefüggésben nincs jelentősége annak, hogy büntetőjogi értelemben büntetésnek minősül-e az elkobzás, vagy sem. Így az olyan intézkedés, mint amelyről az alapügyben szó van, amelyet bíróság bűncselekménnyel kapcsolatban rendelt el, és amely a lefoglalt dologtól való tartós megfosztást eredményez, az „elkobzás” e fogalma alá tartozik.

- 49 A kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdése alapján a „tagállamok megteszik a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy képesek legyenek – akár egészben, akár részben – az egy évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények elkövetési eszközeinek, illetőleg a bűncselekményekből származó jövedelmeknek, vagy az ilyen jövedelmekkel megegyező értékű vagyonnak az elkobzására.”
- 50 E tekintetben igaz, hogy e rendelkezés nem jelöli meg kifejezetten azt a személyt, akinek javai elkobzás alá eshetnek. Kizárólag azokra az „eszköz[ökre]” utal, amelyek valamely bűncselekményhez kapcsolódnak, anélkül hogy meg kellene határozni, hogy kinek a birtokában vagy a tulajdonában állnak.
- 51 Mindazonáltal a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdését e kerethatározat (3) preambulumbekzdésének fényében kell értelmezni, amelyből kitűnik, hogy figyelembe kell venni a jóhiszemű harmadik személyek jogait. Ebből következik, hogy az említett kerethatározat rendelkezései főszabály szerint a harmadik személyek vagyónának elkobzására is alkalmazandók, ám megkövetelik többek között, hogy amennyiben e harmadik személyek jóhiszeműek, a jogaik védelemben részesüljenek.
- 52 Ebben az összefüggésben figyelembe kell venni a Charta 17. cikkének (1) bekezdését, amely többek között azt írja elő, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogszerűen szerzett tulajdonát birtokolja, használja és azzal rendelkezzen.
- 53 Kétségtelen, hogy a tulajdonhoz való, e rendelkezés által biztosított jog nem jelent korlátlan jogosultságot. Ugyanis, a Charta 52. cikkének (1) bekezdése szerint a Chartában biztosított jogok korlátozhatók, amennyiben e korlátozás ténylegesen az Unió által követett közérdekű célkitűzéseket szolgálja, és a kitűzött célra tekintettel nem jelent olyan aránytalan és elviselhetetlen beavatkozást, amely a biztosított jog lényegét sértené (lásd ebben az értelemben: 2020. július 16-i Adusbef és Federconsumatori ítélet, C-686/18, EU:C:2020:567, 85. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 54 A jelen ügyben a plovdivi fellebbviteli ügyészség írásbeli észrevételeiben jelezte, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás célja az áruk belföldre való jogellenes behozatalának közérdekből történő megakadályozása.
- 55 Márpedig figyelembe véve a személyek jogainak jelentős sérelmét, amelyet valamely vagyontárgy elkobzása, azaz a tulajdonjog végleges elvonása okoz, meg kell állapítani, hogy jóhiszemű harmadik személy esetében – aki nem tudta és nem is tudhatta, hogy vagyontárgyát bűncselekmény elkövetésére használták fel – az ilyen elkobzás a kitűzött célra tekintettel olyan aránytalan és elviselhetetlen beavatkozásnak minősül, amely a tulajdonhoz való jog lényegét sérti.
- 56 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy az olyan nemzeti szabályozás, mint amelyről az alapügyben szó van, nem tartja tiszteletben a tulajdonhoz való, a Charta 17. cikkének (1) bekezdésében biztosított jogot, amennyiben azt mondja ki, hogy elkobzás alá eshetnek valamely jóhiszemű harmadik személynek a minősített csempészet bűncselekményének elkövetéséhez felhasznált vagyontárgyai.
- 57 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdése keretében az elkobzás nem terjedhet ki jóhiszemű harmadik személy javaira.
- 58 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdését a Charta 17. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a minősített csempészet elkövetéséhez használt eszköz elkobzását, amennyiben az jóhiszemű harmadik személy tulajdonában áll.

A második kérdéstről

- 59 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2005/212 kerethatározat 4. cikkét a Charta 47. cikkével összefüggésben akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a büntetőeljárás keretében anélkül teszi lehetővé a bűncselekmény elkövetőjétől különböző személy tulajdonában álló vagyontárgy elkobzását, hogy ez utóbbi személy hatékony jogorvoslattal rendelkezne.
- 60 Megállapítandó, hogy a kerethatározat 4. cikke valamennyi tagállamot az annak biztosításához szükséges intézkedések megtételére kötelezi, hogy a többek között a 2. cikk hatálya alá tartozó intézkedések által érintett személyek a jogaik megőrzése érdekében hatékony jogorvoslati lehetőségekkel rendelkezzenek.
- 61 A 2005/212 kerethatározat 4. cikke szövegének általános jellegére tekintettel azok a személyek, akik számára a tagállamoknak garantálniuk kell a hatékony jogorvoslati lehetőségeket, nemcsak a bűncselekmény elkövetésében bűnösnek kimondott személyek, hanem az e kerethatározat 2. cikkében előírt intézkedésekkel érintett minden más személy is, a harmadik személyeket is beleértve.
- 62 E tekintetben arra is rá kell mutatni, hogy a Charta 47. cikkének első és második bekezdése értelmében mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz, különösen pedig ahhoz, hogy ügyét tisztességesen tárgyalják.
- 63 A hatékony jogorvoslathoz való jog közelebbről azt jelenti, hogy annak a harmadik személynek, akinek valamely vagyontárgya elkobzás alá esik, lehetőséggel kell rendelkeznie az elkobzás jogszerűségének vitatására annak érdekében, hogy ha az elkobzás nem indokolt, az érintett vagyontárgyat visszaszerezze.
- 64 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában hangsúlyozta, hogy az olyan harmadik személy, akinek valamely vagyontárgya elkobzás alá esik, a nemzeti szabályozás alapján nem rendelkezik az igazságszolgáltatáshoz való közvetlen hozzáféréssel, így nem érvényesítheti megfelelően a jogait.
- 65 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az alapügyhöz hasonló ügyben az olyan harmadik személy, akinek valamely vagyontárgyát elkobozták, meg van fosztva a hatékony jogorvoslathoz való jogtól.
- 66 A jelen ítélet 63. pontjában kifejtett ok miatt ezt a megállapítást nem cáfolhatja a plovdivi fellebbviteli ügyészség által hivatkozott azon érv, amely szerint az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben a Zakon za zadalzheniata i dogovorite (a kötelekről és a szerződésekről szóló törvény) lehetővé teszi az elkobzott dolog tulajdonosa számára, hogy az elítélt személytől az elkobzásból eredő kár megtérítését követelje.
- 67 Továbbá az Emberi Jogok Európai Bírósága lényegében úgy ítélte meg, hogy olyan helyzetben, amikor az állam elkobzást hajt végre, és a nemzeti szabályozás és gyakorlat nem biztosít olyan eljárást, amellyel a tulajdonos megvédheti a jogait, ez az állam az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményből eredő azon kötelezettségét, hogy ilyen eljárást vezessen be, nem teljesítheti akként, hogy az elkobzást maga után vonó bűncselekményben bűnösnek ki nem mondott személytől várja el, hogy az követelje vissza a vagyontárgyát valaki mástól (EJEB, 2015. október 13., Ünsped Paket Servisi SaN. V^e TiC. A. §. kontra Bulgária, CE:ECHR:2015:1013JUD000350308, 32. §).

68 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/212 kerethatározat 4. cikkét a Charta 47. cikkével összefüggésben akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a büntetőeljárás keretében anélkül teszi lehetővé a bűncselekmény elkövetőjétől különböző személy tulajdonában álló vagyontárgy elkobzását, hogy ez utóbbi személy hatékony jogorvoslással rendelkezne.

A költségekről

69 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/212/IB tanácsi kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartája 17. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a minősített csempészet elkövetéséhez használt eszköz elkobzását, amennyiben az jóhiszemű harmadik személy tulajdonában áll.**
- 2) **A 2005/212 kerethatározat 4. cikkét az Alapjogi Charta 47. cikkével összefüggésben akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a büntetőeljárás keretében anélkül teszi lehetővé a bűncselekmény elkövetőjétől különböző személy tulajdonában álló vagyontárgy elkobzását, hogy ez utóbbi személy hatékony jogorvoslással rendelkezne.**

Aláírások